

Marko Annala

YLVA

KUVITTANEET

PETRI ALA-MAUNUS

JA IITA ANNALA

LIKE

Marko Annalta on aiemmin ilmestynyt
Liken kustantamana seuraavat romaanit:

Kuutio (2020)

Paasto (2018)

Värityskirja (2017)

Tämän kirjan kirjoittamista ovat tukeneet Suomen Kirjailijaliitto,
Taiteen edistämiskeskus ja Otavan Kirjasäätiö.

Teoksessa on käytetty sitaatteja seuraavista kappaleista:

Death: "Mutilation" (demo), 1986, san. Chuck Schuldiner (luvussa 5)

Cat Stevens: "Morning Has Broken", 1971, san. Eleanor Farjeon, 1931 (luvussa 6)

Steppenwolf: "Born to Be Wild", 1968, san. Mars Bonfire (luvussa 10)

The Cure: "One Hundred Years", 1982, san. Robert Smith, Simon Gallup, Lol Tolhurst (luvussa 21)

LIKE

Helsinki

Kuvitukset © Petri Ala-Maunus seuraavien lukujen alussa:

2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32.

Kuvitukset © Iita Annala seuraavien lukujen alussa:

1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 30, 33.

Kannen maalauksen teosvalokuva: Jefunne Gimpel

© Marko Annala ja Like Kustannus / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49874-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

- Eikö ole uskomatonta, että meillä on sama syntymäpäivä?*
- Vielä uskomattompaa olisi, jos meillä olisi myös sama kuolinpäivä.*

Mørk Ylvalle syvällä metsän siimeksessä.

PROLOGI

Minä kerron nyt vain sen minkä näen, vaikka joskus näen sellaistaikin, mitä minun ei kuulu nähdä. Näen äitini, hänen ylös ilmaan nostamansa kuonon ja siitä hänen tassuilleen valuvan veren, hänen kiivaassa tahdissa supistuvat ja laajenevat sieraimensa, hänen valppaan katseensa, jonka hän välillä laskee meihin lapsiinsa ja pian taas nostaa eteensä matalaan suojattomaan maastoon, jonne hän on minut ja sisarukseni johtanut. Minä en uskalla nostaa katsettani saaliista. Tiedän, että aivan selkäni takana on metsä, puiden raja, josta me äsken sukelsimme tälle aukiolle, tähän outoon paikkaan, jossa kasvaa vain matalia pensaita ja jossa maata ei peitä sammal vaan kivet, niin pienet kivet, että ne painautuvat tassujen sisään, ja jossa on outoja tasasivuisia kallioita, joissa on aukkoja, joiden sisältä loistaa aurinko, vaikka on jo hämärää.

Täällä asuu vieraita eläimiä, joita olemme joskus haistaneet kaukaa, mutta emme ole koskaan saaneet kohdata, sillä äitini on aina johtanut meidät piiloon havaitessaan heistä pihauksenkin.

Ja nyt me syömme yhtä tällaista. Äiti on avannut sen valmiiksi ja me olemme työntäneet kuonomme sen sisään. Me ahmimme, olemmehan olleet syömättä jo päiviä, ja olemme nälän uuvuttamia, mutta myös siksi, että vaistoamme vaaran, sen että tähän ei kannattaisi jäädä, että tälle aterialle emme palaisi ja että sitä olisi turha raahata kivenkoloon odottamaan parempaa hetkeä.

Me vaistoamme, ja sitä minä kutsun näkemiseksi. Nähdä voi monella tapaa, ja minä, susi, näen näinkin.

Saalis on sisältä ontto, tyhjäksi kaluttu, mutta emme ole vielä kylläisiä. Me ahmimme, vaikka meidän olisi pitänyt antaa laumamme pojan syödä ensin, mutta olimme nälän sokaisemia, unohdimme paikkamme ja työnsimme päämme aterialle yhtä aikaa, ja nyt, aterian ollessa enää vain kovaa kalloa ja laihat raajat, revimme sitä kaikista neljästä jalasta eri suuntaan, kunnes koko ateria repeää ja saamme kukin vielä jotain, edes pienen palasen lihaa luiden ympäriltä.

Äiti jähmettyy paikalleen. Mekin jähmetymme. Käännämme katseemme äidin kanssa samaan suuntaan. Tasasivuinen kallio halkeaa ja siihen syntyy yksi aukko lisää, auringon loiste laajenee siitä ulos ja valosta juoksee meitä kohti outo eläin, saaliimme kaltainen, mutta isompi ja nopeampi, ja se kulkee

vain takajaloillaan, sillä etujaloillaan se kannattelee maata viistävää päällysnahkaa, samanlaista, joka meidän oli revittävä saaliin päältä, jotta pääsimme käsiksi lihaan.

Vieras eläin huutaa. Se kuulostaa pelottavammalta kuin mikään aiemmin kuulemani, jopa kurjen huutoakin paremmalta, vaikka en ole vielä sitä kuullutkaan, sillä tämä on ensimmäinen kesäni, mutta minä tunnen kurjen, tunnen haukan, tunnen myyrän, karhun, syyssateen ja paukkupakkasen, ja tunnen tämän oudon eläimen, ja se on näkemistä, enkä osaa sitä paremmin selittää.

Me luikimme metsään piiloon. Vieras eläin lyhyistyy saaliimme rippeiden eteen. Se huutaa ja sen silmistä vuotaa vettä. Se on ihmeellistä. Silmistä vuotava vesi.

Kuljemme kohti puroa. Kuusenoksat ovat niin korkealla, että meidän on helppo puikkelehtia puiden lomitse. Ateriat on vahvistanut meitä, minua ja sisaruksiani, keventänyt askeliamme, mutta äiti ei ehtinyt taaskaan syödä, hän roikottaa väsyneenä päätään, ja hänen askeleensa on raskas. Äidin harmaa kylki rapisee puiden runkoihin, kun hän aika ajoin pysähtyy nojaamaan kuusiin. Meidän on liian helppoa pysytellä äidin perässä.

Pysähdymme purolle juomaan. Me muut latkimme vain vähän virtaavaa vettä, mutta äiti juo sitä ahnaasti, täyttää vatsaansa vedellä. Olisi hyvä jäädä tähän lepäämään, mutta emme voi: tuulenvire selkämme takaa kantaa mukanaan oudon eläimen tuoksun.

Äiti työntää kuonollaan veljeäni, jotta hän johdattaisi meidät siskot puroilta syvemmälle metsään kohti pientä mäen nyp pylää. Hän on väsynyt, jää meistä jälkeen ja pääsee vain vaivoin makeä ylös. Äidin hengitys vinkuu, ja hänen kielensä roikkuu. Aivan mäen laella hän pysähtyy, pudottautuu takajalkojensa päälle istumaan ja sulkee silmänsä, aivan kuin tietäisi, näkisi, mitä tuleman pitää, ja siinä samassa me kuulemme pamauksen, samanlaisen, jonka voi kuulla kevättalvella, kun järven jää paukkuu, ja se saa meidät säikähtämään. Säntäämme kukin minne kuono näyttää, minä mäen laella lepäävän suuren kiven taakse piiloon, ja jähmetyn hetkeksi makuulle, annan sydämeni poukkoilla villisti ja kun se rauhoittuu vähän, rohkaisen mieleni ja vilkaisen kiven takaa tulosuuntaani. Äiti makaa kyljellään maassa, hän on muuten liikkumatta, mutta hänen takajalkansa nykii villisti, kuopii sammalta irti maasta, ja hänestä kuuluu pieni ulina, kunnes ei kuulu enää sitäkään, ja kaikki hänessä lakkaa liikkumasta. Näen myös veljeni. Vieras kahdella jalalla liikkuva eläin roikottaa häntä takajaloista, eikä veli taistele vastaan, hän roikkuu veltona oudon eläimen kantaessa häntä kuin saalista, mutta ei hampaissaan, vaan eturaajoissaan, kuin karhu, joka on juuri napannut kalan joesta. Katson ympärilleni, mutta en näe siskojani, vain lisää outoja eläimiä, monta erilaista, ja ne kaikki kantavat etujaloissaan teräviä keppejä, tai kummallisia oksia, joissa on monta terävää piikkiä kärjessä. Yhdellä heistä on savuava keppi, jota hän ravistaa, ja kaataa sitten jotain onton kepin sisään.

Minua pelottaa ja vedän pääni takaisin kiven suojaan. Me kävimme väärän saaliin kimppuun. Tuo outo eläin ei luovuta. Sekin rakastaa laumansa lapsia. Ja sen lauma on paljon minun laumaani isompi.

Kerään rohkeuteni ja juoksen mäen toiselle laidalle niin lujaa kuin pääsen. Tähän suuntaan emme ole aiemmin tulleet, sillä täälläkin on tuoksunut vieraalle, mutta minä en ehdi nyt miettiä sitä, sillä minun on päästävä pakoon, ennen kuin olisin itsekin eloton.

Oudot eläimet huomaavat minut ja lähtevät perääni. Kuinka ne pystyvätkin juoksemaan niin lujaa kahdella jalalla? Ne huutavat toisilleen, eivät surullisesti kuin kurki, vaan vihaisesti kuin naakat. Minä olen väsynyt, mutta silti nopeampi, sillä neljä jalkaa on parempi kuin kaksi, löydän pienen polun, jota pitkin on helppo juosta, ja tunnen kuinka välimatka takaa-ajajiini kasvaa. Minä selviän tästä.

Pamaus. Tunnen kipua oikeassa takakoivessani. Kaadun. Oudot eläimet ovat kaukana takanani, heitä tuskin edes näkyy. He tekevät taikoja. He osaavat satuttaa matkojenkin päästä.

Makaan polulla. Jalastani valuu verta. Koetan raahautua polulta metsään, mutta olen aivan liian voimaton liikkuakseni mihinkään.

Ja silloin tunnen kuinka jokin nappaa minua niskasta ja pudottaa minut mukanaan kantamansa pienen esineen sisään, oudosta aineesta tehtyyn kiiltävään tasaiseen pyöreäreunaiseen koloon, ja kieleni osuu sen reunaan ja maistan

siinä vienosti verta, vaikka en näe sitä, eikä minulla ole voimia nousta kolosta.

Oudot eläimet tulevat kohdalle. Kolo saa puheen kumisemaan korvissani, mutta kukaan ei enää huuda, äänet rauhoittuvat, ja yksi äänistä on uuden vieraan, kenties sen, joka pudotti minut koloon. Se on pehmeämpi, se kumisee matalana, ja hetken kuluttua vihaisen lauman askeleet loittonevat. Kolo nousee ilmaan, keinun sen kyydissä, kunnes laumasta ei kuulu enää edes loittonevia askelia, ja lopulta keinuminen lakkaa, ja vieras eläin nostaa minut niskasta ulos ja laskee maahan, aivan puron viereen. Murisen, lasken hännän jalkojeni väliin, paljastan kulmahampaani ja koetan ponnistaa outoa eläintä kohti, mutta jalkani pettää ja kaadun. Tassuuni sattuu, ulvon kivusta, ja jos olisin outo eläin, silmistäni vuotaisi varmasti vettä.

Hän nostaa minut syliinsä. En vastustele. Hän työntää kipeän jalkani puroon, antaa veren huuhtoutua pois, kuivaa haavaani painellen palasella ohutta nahkaa, samanlaista johon saaliimmekin oli kääritty, ja sitoo sen kipeän jalkani ympärille. Niin tehdessään hän ääntelee, mutta ei kuten vihaisen lauman eläimet, vaan rauhallisesti, pehmeällä äänellä, ja vaikka en ymmärräkään mitä hän sanoo, en pelkää enää niin paljon.

Eläin, outo mutta vaaraton, nostaa minut takaisin liikuteltavaan koloon, ja taas keinun ilmassa. Olen voimaton, uupunut, enkä pysty pitämään silmiäni auki. Nukahdan ja

näen unen. Siinä olen vasta pienokainen, on aivan alkukesä, olen siskojeni ja veljeni kanssa, me harjoitamme voimiamme, kiehnäämme keskenämme, puremme kevyesti korvan takaa ja koetamme kaataa toisemme nurin. Äitini makaa pehmeän sammaleen päällä voimakkaana ja jäntevänä, ja hän katsoo meitä hellästi. Kuulen hänen sanovan, sydäimestä sydämeen, että kaikki on hyvin.

Ja ehkä kaikki onkin hyvin, mutta jotain on silti vähemmän. Ei ole enää meitä. On vain minä. Eikä minulla ole edes nimeä.

1

Jeg heter Ylva, sanoin hänelle, eikä hän vastannut mitään. Hän kiersi hitaasti ympäri luokkahuonetta, tuijotti korkkitaululle nastoilla kiinnitetyjä piirustuksia, pyykkinarulla roikkuvia vesivärimalauksia, takaseinän pöytien päällä lepääviä grafiikan töitä ja ikkunalaudoilla seisovia veistoksia, antaen katseensa viipyä teoksissa vain muutaman sekunnin, aivan kuin yksikään niistä ei olisi ollut hänen katseelleen sen arvokkaampi. Välillä hän seisahti paikalleen, laski katseen kienkiinsä, hengähti raskaasti, kenties tuhahti tylsyyttään, mutta jatkoi sitten taas kuvataideluokkamme vuoden sadon silmäilyä kuin toivoen jonkin herättävän hänen mielenkiintonsa. Hän näytti tavattoman suruisalta, hänen kalpeita kasvojaan reunustivat pikimustat hartioiden alle laskeutuvat hiukset, eikä hänen ohuilla, tiukkaan suljetuilla huulillaan ollut väriä

enempää kuin hänen ihollaankaan. Hänellä oli päällään kulu-
neet tiukat farkut, jotka kenties olivat kerran olleet mustat,
mutta jotka olivat unohtaneet ehdottomuutensa pesu kerral-
laan ja muuttuneet sitten elottoman harmaiksi, kuten hänen
koululaukkunsa, jota hän retuutti olkahihnasta lattiaa pitkin
perässään. Hänen likaisen t-paitansa etumukseen oli painettu
valkoisella kuva ja tekstiä, josta tuskin oli tarkoituskaan saada
selvää, ja vain siniset silmät paljastivat hänen olevan oikea
ihminen, sillä ilman niitä olisi voinut kuvitella joutuneensa
kasvokkain vanhasta mustavalkokuvasta karanneen kiertolai-
sen kanssa.

Hänen silmänsä olivat minusta tavattoman kauniit, vaikka
minä samalla pelkäsin niitä.

Etsitkö jotain, minä kysyin, ja tunsin hengitykseni kiih-
tyvän, ja minun oli pakko avata ikkuna saadakseni happea.
Hän käänsi katseensa narulle ripustetuilta vesivärimaalauk-
silta minuun ja kysyi olivatko kaikki teokset esillä. Osa oppi-
laista oli jo vienyt kuvaamataidon kansionsa kotiin ja osalla
työt olivat pulpetissa, minä vastasin, ja hän avasi lähimmän
pulpetin kannen, vilkaisi pikaisesti sisään, tuhahti ja sulki
kannen.

Pulpetteihin ei saisi katsoa ilman lupaa, sanoin arastellen,
tai sitten vain ajattelin niin, ja hän hymyili, ja se oli ensim-
mäinen hymy, jonka häneltä sain. Hän asteli minua kohti,
laski kaksi sormea puiselle kansilevylle ja halusi tietää oliko
se minun pulpettini. Nyökkäsin, hän pyysi lupaa katsoa, ja

minä nyökkäsin uudelleen. Hän poimi käteensä nipun töitäni, katsoi niitä pidempään kuin mitään muuta luokassa, ja vaikka toivoinikin että hän olisi nähnyt minut yhtä tarkasti, olin pakahtua jokaisesta sekunnista, joina hänen lumoavat silmänsä olivat naulautuneet juuri minun piirustuksiini. Hän selaili töitäni ja pysähtyi poimimaan käsiinsä lukukauden alussa tekemäni tussityön, johon olin kuvannut kaksi vuohipukkia puskemassa toisiaan. Toisen vuohen olin kuvittanut mustaksi, toisen valkoiseksi värittämällä taustan mustaksi, ja keskelle olin tehnyt taitoksen. Hän katsoi kuvaa, taittoi sen ja katsoi kumpaakin puolta vuorotellen, avasi sen jälleen kokonaiseksi ja katsoi taas pitkään. Minä jännitin mitä hän ehkä sanoisi siitä ja katsoisiko hän pian minua silmiin, mutta hän käännähtikin tyhjää luokahuonetta päin ja näytti pukkitappelua ympäriinsä kuin osoittaen muille teoksille mikä häntä viehätti. Käytävän läpiveto pamautti ikkunan kiinni selkäni takana ja sai vesiväriytyt tanssahtelemaan narulla.

Hän pudotti piirustuksen takaisin pulpettiini, laski kannen alas ja nykäisi laukkuaan kuin koiraa merkiksi siitä, että oli lähdössä, ja käveli luokasta ulos sanomatta mitään, jättäen minut henkeäni pidätellen aloilleen kuin narulla tanssimasta lakanneet vesivärimaalaukset.

Ja nyt olen tässä ja hän tuolla. Koulun pihalla, minun ensimmäisen yläastevuoteni päättäjaisissä ja hänen peruskoulunsa viimeisissä päättäjaisissä. Meillä kummallakin on ruusut ja todistukset. Hän on pyörittänyt todistuksensa rullalle ruusun

ympärille ja nauraa ystäviensä kanssa, jotka kaikki tuntuvat olevan samaa heimoa, klaania tai jengiä pitkiä hiuksineen ja mustine vaatteineen. Ehkä heillä on joku nimikin, kuten jengeillä on.

– Tuut sä Ylva meidän kautta vai nähdäänkö suoraan puistossa?

Ystäväni Gina puristaa minua käsivarresta. Juhlisimme koulun päättäjaispäivää illalla kirkkopuistossa. Gina toisi naposteltavat ja minä juotavat, sillä minun olisi helppo pihistää äidiltä juomat kahdelle.

– Sovitaanko että nähdään puistossa? Mun täytyy tehdä pari juttua kotona.

– Mä olin kyllä vähän toivonut, että tulisit mun kautta. Auttasit mua tukan kaa?

Lupaam Ginaalle tulevani niin pian kuin pystyn, halaamme toisiamme, ja melkein hukun minua puoli päätä pidemmän Ginan hiuspehkoon, joka tuoksuu moneen kertaan lisätylle hiuslakalle, ja poistumme tyhjenevän koulun pihalta. Näen sinisilmäisen pojan astelevan ystäviensä kanssa ulos toisesta portista. Hän ei koskaan edes kertonut minulle nimeään, mietin, ja muistan kuinka hän tuli kouluumme kesken lukuvuoden, kuinka hänellä oli vaaleat puolipitkät hiukset, siniset levikset ja punainen paita, ja kuinka hän tuntui aluksi söpöltä meistä kaikista. Eräänä päivänä hän tuli kouluun hiukset mustiksi värjättyinä, eikä Gina enää jaksanut ottaa edes selvää hänen nimestään ja minä en ujouttani uskaltanut.

Minusta hän on söpö vieläkin. Tuli pohjoisesta, perusti jengin ja ryhtyi sen pomoksi. Söpö ja vaikuttava.

Hyppään koulubussiin, valitsen ikkunapaikan keskivaiheilta ja laitan ruusun ja todistuksen käytäväpaikalle merkiksi, ettei kukaan yrittäisi istua viereeni. Ihailen keskustan suuria vanhoja rakennuksia. En koskaan kyllästy niihin. Olen usein piirtänytkin niitä, varsinkin niiden parvekkeita, kattoikkunoita, vaikuttavia gargoileja, khimairoita ja ornamentteja, korkealle katonrajaan piilotettuja syvennyksiä amforamaisine ruukkui-neen. Jään pois kyydistä vanhan ala-asteeni pysäkillä. Elämä oli vielä vuosi sitten niin helppoa. Jännitin silloin yläasteelle siirtymistä, kuten me kaikki. Pelkäsin, etten saisi uusia ystäviä. Onneksi Gina tuli kanssani samalle luokalle. Hänen ansios-taan tutustuimme muihin tyttöihin helposti. Silti minusta tuntuu, että olen Ginankin kanssa usein yksin. Hän ei puhu mistään mitä hän ei näe. Hänelle on vain koulu, tanssi-harrastus, pojat, elokuvat, kasetit ja villakoira Snøt. Hänen kanssaan on vaikea puhua mistään näkymättömästä. Tun-teista, siitä mikä painaa rintakehää ja mikä saa hengittämisen välillä tuntumaan niin raskaalta. Pelosta. Ei Gina ymmärrä kuolemaa. Hän on menettänyt vain koiran, Astan, ja sekin on korvattu jo Snøtillä.

Pysähdyn hetkeksi leipomon eteen. Onkohan äiti ostanut mitään syötävää? Minulla on taskussani muutama kruunu. Niillä saisin pari lefseä. Ne maistuisivat, sillä en jaksanut tehdä tänään eväitä kouluun. Ginaa minun viehtymykseni kaneli-

sokeriin huvittaa. *Mummojen eväät*, hän sanoisi. Päätän silti säästää kolikot myöhemmäksi. Jos ilta venyy pitkään, niin yöllä on varmasti nälkä.

Ilma on lämmin, ollut sitä jo useita päiviä, illalla tuskin tarvitsisi takkia, ja vaikka yöksi viilenisikin, tänään en laittaisi päälleni yhtään ylimääräistä vaatepartta. En ole syönyt kovin hyvin kuluneen vuoden aikana ja vatsani on littana, se paljastuisi kauniisti lyhyen topin ja matalien farkkujen kanssa. Haluan, että minut huomataan. Jonkun muunkin kuin opettajien on nähtävä minut. En halua olla kympin tyttö ikuisesti. Tai jos olen, olkoon se vaihteeksi arvosana jostain muusta kuin koulumenestyksestä.

Huudahdan ovella, mutta äiti ei vastaa. Jätän tennarini äidin tohvelien viereen. Niiden nupukkinahkaiselle pinnalle on laskeutunut pölykerros. Äiti ei ole käynyt ulkona moneen päivään. Ei edes postilaatikolla.

Äiti nukkuu olohuoneen sohvalla. Verhot ovat visusti kiinni, yksikään auringonsäde ei pääse siilautumaan sisälle. Äidillä on kauhtunut yöpaita päällään. En ole varma näinkö häntä eilenkään hereillä. Varmasti hän on jossain vaiheessa ollut valveillakin. Ehkä sillä välin kun olin Ginan kanssa tanssitunnilla. En pidä erityisesti tanssimisesta, mutta viihdyn missä vain muualla paremmin kuin kotona, eikä äiti ole liikaa menemisteni perään kysellyt.

Peittelen viltillä äidin paljaat jalat, vien likaiset astiat sohvapöydältä keittiöön, etsin maljakkoa ruusulle, mutta en

löydyä, huuhtaisen tiskipöydältä korkean oluttuopin, johon saan paperin avulla aseteltua ruusun pysymään pystyssä, laitan epäsovinnaisen maljakkoviritelmän sohvan viereen pöydälle ja nostan todistuksen nojaamaan sitä vasten ja mietin, että herätessään äiti varmasti kaataisi ruusumaljan todistukseni päälle etsiessään tupakkaa pöydältä. Siirrän maljakon ja todistuksen kauas toisistaan pöydän vastakkaisille laidoille ja asettelen askin äidin käden ulottuville.

Osaisiko äiti olla ylpeä todistuksestani? Hänelle oli ennen niin tärkeää, että pärjäsin koulussa. Hän auttoi minua herkeämättä vaikeiden oppiaineiden kanssa. Matematiikasta sain yksin hänen sinnikkyytensä ansiosta ala-asteen päättötodistukseen kasin. Se oli liikunnan ohella todistukseni ainut kahdeksikko. Nyt paperiin on präntätty vain yksi lumiukko, kuten äiti tapasi kahdeksan arvosanojani kutsua, enkä usko, että kykenen koskaan nostamaan sitä vaikka kävisin kaikki kaupungin tanssitunnit läpi. *Älä välitä liikunnasta, kokonaisuutena olet silti kympin tyttö*, sanoi luokanvalvojanikin, eikä varmasti tarkoittanut vatsaani.

Jätän äidin nukkumaan, nappaan todistusten joukosta kullon sävyllä reunustetun arkin ja laskeudun portaita alas kellarin katsomaan isää.

Isän huoneen ovi, seinän paksuinen ja äänieristetty, aukeaa raskaasti. Vielä viime kesänä en saanut käydä täällä kuin isän kutsumana. Silloinkaan kun isä oli työmatkoillaan, emme tohtineet äidin kanssa kumpikaan astua huoneeseen, harvoin

kuljimme edes alakertaan. Isällä oli kellarissa kaikki mitä hän tarvitsi, jopa oma pölynimuri, sillä hän ei halunnut äitiä edes siivoamaan huonettaan. Jokaisella esineellä oli kuulemma paikkansa, vaikka meistä näytti, että huoneessa vallitsi sekasorto. Ehkä se oli hallittu kaaos. Isä löysi etsimänsä, jos vain kukaan ei siirtänyt yhtäkään nuottipaperia, muistilappua, saksia tai liimapuikkoa piiruakaan.

Nyt sillä millään ei ole enää väliä.

Istun isän huoneen sohvalle ja siitä pöllähtää pieni pölypilvi ilmaan. Isä kutsui tätä tilaa työhuoneeksi. Minä kutsun tätä isän huoneeksi, sillä hän oli aina täällä. Hän haki ruokaannoksensa tänne keittiöstä, usein jo jäähtyneenä, käytti kellarin vessaa, kulki rapuista suoraan lasitetun verannan kautta ulos, silloin kun kulki, ja useimmiten vain mennäkseen autolle ja ollakseen poissa useita päiviä, ja joskus yöllä myöhään, ehkä jo melkein aamulla, saatoin uneni läpi kuulla kuinka hän asteli rappuja pitkin verannalle, sieltä sisään keskkerrokseen ja taas toisia rappuja pitkin yläkertaan vanhempien makuuhuoneeseen, jossa äiti nukkui yksin, sillä isällä oli useimmiten tapana nukahtaa tälle työhuoneensa sohvalle, jolla nyt istun ja jolla minäkin olen nukkunut useimmat yöt jo liki vuodenpäivät.

Pikkutyttönä minulla oli joskus niin kova ikävä isää, että päätin valvoa koko yön vain kuullakseni kuinka hän nousisi ylös luoksemme. Minulla oli taskulamppu, jonka valossa piirsin, ja jos tunsin nukahtavani, katsoin suoraan valoon

virkestyäkseni. Se ei voinut tehdä hyvää silmille, mutta kukaan ei ollut minua kieltämässäkään. Lopulta nukahdin aina ennen isän saapumista, ja aamulla herätessäni taskulamppu oli sammutettuna yöpöydälläni.

Pyyhkäisen nenääni. Pöly kutittaa sieraimiani. Jos todella aikoisin nukkua täällä vielä toisenkin kesän, niin tämä huone täytyisi ehdottomasti siivota. Äiti ei tänne jalallaan astuisi. Voisin ehkä pyytää Ginaa avuksi. Hän tulisi varmasti seurakseni jo silkkää uteliaisuuttaan.

Otan kultareunaisen paperin ja laitan sen pianon nuottitelineeseen. Sen äärelle minä isän kuvittelen. Hän keskeyttää soittonsa, katsoo minuun ja hymyilee, ehkä toruu lempeästi siitä, että tulin koputtamatta, ja poimii sitten paperin käteensä. Katsohan tyttöä, hän sanoo ja näyttää ylpeältä, vaikka ei varmasti hetkeäkään epäillyt, ettenkö saisi kuvaamataidosta stipendiä, mutta osaa silti näytellä yllättynyttä. Hän nousee ylös ja tutkailee stipendiä ojentaen kättään kauemmaksi, poimii sitten lukulasinsa pianon päältä ja lukee ääneen: *Oppilaalle Ylva Vigeland myönnetään tunnustus hänen erinomaisesta menestyksestään kuvaamataidon saralla*. Isä haluaa minua ja minä torun häntä siitä, että stipendi rutistuu hänen kädes-
sään, mutta hän vain nauraa. Isä pyytää lupaa kehystää stipendini työhuoneeseensa. Sinne on jo ripustettu aiemmin saamiani tunnustuksia, kuvataidekerhojen todistuksia, piirustuksiani ja maalauksiani varhaisesta lapsuudestani tähän päivään, sommiteltu sulavan sekavasti pianon seinustalle

vastapäätä sohvasseinää, joka on vuosien varrella täyttynyt kultalevyistä sekä lukuisista musiikkialan palkinnoista, joista osa on myönnetty jo ennen syntymääni. Isä mallailee stipendiä seinää vasten ja vitsailee kuinka pian olisi hankittava enemmän seiniä stipendejäni varten. Minä katson sohvaan nojaavia, viime vuosina isälle myönnettyjä kultalevyjä, jotka eivät ole mahtuneet enää seinälle ja mietin, kuinka hän mieluummin pitää omat tunnustuksensa selkänsä takana ja minun teokseni ja saavutukseni pianonsa päällä katseensa ulottuvilla. Olen isän tyttö ja me molemmat tiedämme sen.

Poimin metronomin pianon päältä ja napautan sormella viisaria. Se ei ole lelu, sanoisi hän. Metronomin tasainen nakutus on rauhoittavaa. Kuin kaappikello. Sen avulla olen saanut nukuttua. Äidin unilääkkeitä ovat olleet alkoholi ja pillerit. Me kumpikin suremme tavallamme.

Nousen takaisin pimeäksi verhottuun keskikerrokseen, äiti nukkuu vieläkin, hän ei ole edes vaihtanut asentoa. Menen yläkertaan huoneeseeni, vaihdan juh lamekkoni farkkuihin ja toppiin, jotka olen jo eilen valmiiksi katsonut, sullon meikit pienen reppuun ja laskeudun rappuset hiljaa, ettei äiti vain juuri nyt heräisi. Avaan kirjahyllyn lasikaapin varovasti, niin hiljaa kuin pystyn, ja silmäilen siellä olevia pulloja: Linie Aquavit, Absolut Vodka, Smirnoff, Viking Fjord... Mikä näistä on hyvää? Entä mikä määrä olisi sopiva kahdelle? Valitsen pullon, josta äiti on naukaillut eniten, Absolut Vodkan, ja sullon sen reppuuni; hän luulisi vain juoneensa sen jo loppuun.

Puen tennarit jalkaan ja käyn vielä katsomassa äitiä. Hän on kääntynyt ja pyöräyttänyt viltin pois jaloiltaan. Viikon päästä tulisi kuluneeksi vuosi isän kuolemasta. En tiedä saisinko äitiä mukaan haudalle, tai voisiko hän mennä siitä enää yhtään huonompaan suuntaan, mutta nukkua hän ei voi ainaakaan yhtään enempää. Asettelen viltin takaisin äidin jaloille. Minä olen nyt yksin. Isän menetin kuolemalle ja äidin surulle. Yhtään enempää menetystä en voi kantaa.

Poimin pöydältä tupakka-askista savukkeen ja astun ulos aurinkoon.

2

Pyydän Eirikiä nostamaan hieman kyltin vasenta kulmaa ja silmäilen sitä eri puolilta salia. *Konrad Marjavaara – Siste vilje*. Viimeinen tahto. Teksti seisoo ylväänä, vaikka en minä tätä oikeasti tahtonut.

- Onko hyvä? Kädet väsyvät.
- Ihan pikku hetki vain.
- Konrad kiltti, en jaksakaan enää.

Eirik laskeutuu tasotikkailta alas, laskee kyltin lattialle ja ottaa käsillä tukea polvistaan.

- Kylttihän on pahvia, ei kai tuo voi mitään painaa?
- Olen galleristisi, en mikään Arnold Schwarzenegger.

Eirik rojahtaa istumaan lattialle seinää vasten, ja minä lasken takapuoleni salin ainoalle istuimelle.